

„Wezwanie do działania: Mapa drogowa dla polityki genomicznej w Polsce na lata 2025-2035”

Definicja problemu.

Pomimo tego, że Polska jest jednym z największych krajów UE, brakuje jej strategii polityki genomicznej. Wdrożenie takiego krajowego planu strategicznego w zakresie genomiki będzie miało znaczący wpływ na badania nad zdrowiem, medycynę spersonalizowaną i precyzyjną oraz rozwój produktów w przemyśle biotechnologicznym i farmaceutycznym. Oczekiwane efekty to rozwój sektora badawczego, będącego ważnym filarem diagnostycznym dla przyszłej opieki zdrowotnej, oraz promocja Polskiego przemysłu.

W szczególności, obecnie Polska nie uczestniczy (jako pełnoprawny członek) w głównych inicjatywach europejskich w tematyce genomiki. Chodzi tutaj przede wszystkim o inicjatywę 1+ Miliona genomów (1+MG; <https://digital-strategy.ec.europa.eu/pl/policies/1-million-genomes>) zainicjowaną w roku 2018, której sygnatariuszami są wszystkie kraje członkowskie UE z wyjątkiem Polski (podobnie jak Szwajcaria, Polska ma status obserwatora). Uczestnictwo w tej inicjatywie otwiera także możliwość brania czynnego udziału w innych programach opartych na 1+MG takich jak na przykład GoE (Genome of Europe) i innych.

Dlaczego temat genomiki jest istotny dla Polski ?

Genomika i technologie pokrewne (np. biobankowanie materiału biologicznego) stanowią niezbędny element rozwoju badań podstawowych i rozwojowych, programów zdrowia publicznego, w tym profilaktyki oraz medycyny spersonalizowanej, która bazuje na wykorzystaniu genetycznych różnic osobniczych pacjentów w celu optymalizacji terapii. Zastosowanie genomiki, w celu ustalenia charakterystycznych dla danego pacjenta wariantów genetycznych, pozwoli np. na precyzyjne określenie osobniczej wrażliwości na typ i dawkę leku. Inicjatywa 1+MG i programy pokrewne/powiązane wspierają prospołeczne i zorientowane na pacjenta badania/rozwiązania genomiczne oraz zwiększają bezpieczeństwo lekowe oraz bezpieczeństwo w zakresie pozyskiwania, przechowywania i analizowania danych pacjentów. Uczestnictwo Polski w genomicznych programach europejskich będzie też stymulowało aktywność i głos naszego kraju w innych inicjatywach naukowych i technologicznych, co pozwoli na zwiększenie dostępu polskich naukowców/lekarzy/przedsiębiorców do środków z projektów europejskich i zwiększenie wpływu polskich interesariuszy na politykę naukową UE. Nieobecność Polski w europejskich genomicznych programach ramowych opóźnia u nas adopcję najlepszych technologii w tej dziedzinie, jak również hamuje rozwój innowacyjnych badań naukowych w naukach o życiu i zdrowiu, programów zdrowia publicznego oraz nowoczesnej medycyny precyzyjnej.

Jakie kroki należy podjąć, aby rozwiązać problem ?

Polskie środowisko skupione wokół tematu genomiki (instytuty naukowe, agencje rządowe, szpitale/lekarze/klinicyści, etycy/prawnicy, przedstawiciele przemysłu/sektora prywatnego etc.) powoła grupę roboczą, której celami będzie wyznaczenie merytorycznych celów (kamieni milowych) dla Polskiej genomiki na najbliższą dekadę oraz wprowadzenie Polski do europejskich inicjatyw genomicznych jako pełnoprawnego członka.

Jak zmierzmy osiągnięcie zamierzonych celów ?

Celem głównym na najbliższy rok (do końca maja 2025) jest przystąpienie Polski do inicjatywy 1+MG. Zostanie to osiągnięte poprzez podpisanie, na poziomie ministerialnym, stosowej deklaracji (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/1mg-group>). Osiągnięcie tego celu wymagać będzie koordynacji działań pomiędzy Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego (odpowiada m. in. za genomikę populacyjną), a Ministerstwem Zdrowia (odpowiada m. in. za genomikę kliniczną) przy wsparciu udzielonym im przez grupę roboczą w temacie genomiki.

Kto będzie zaangażowany w rozwiązanie problemu ?

Na spotkaniu “Dzień Polskiej Genomiki” we Wrocławiu dn. 23.05.2024 zostanie powołana grupa robocza, w skład której wejdą naukowcy, lekarze, przedstawiciele przemysłu i przedstawiciele organizacji pozarządowych (NGOs). Grupa ta przyjmie sposób obradowania (regulamin), harmonogram i listę zadań do wykonania na najbliższy rok.

Jakie zasoby będą potrzebne, aby osiągnąć zamierzone cele ?

Celem nadrzędnym będzie zdefiniowanie potrzeb finansowych umożliwiających partycypację Polski w inicjatywach genomicznych. Potrzebne będzie też określenie proporcji (i przeznaczenia) środków pochodzących ze źródeł rządowych oraz tych pochodzących z KE. Konieczne wydaje się też zmapowanie Polski pod względem obecnej i potrzebnej w przyszłości specjalistycznej infrastruktury badawczej oraz zidentyfikowanie ośrodków gotowych do tworzenia konsorcjum zdolnego do wykonywania wysokich jakościowo badań genomicznych do programów europejskich.

Jakie ramy czasowe przyjmimy ?

Celem podstawowym grupy roboczej w temacie genomiki będzie przystąpienie Polski do inicjatywy 1+MG w ciągu najbliższego roku (do końca maja 2025). Celowe będzie przyjęcie na spotkaniu wizji/harmonogramu dołączania zespołów z Polski do kolejnych programów związanych z 1+MG w następnych latach.